

Hyvinvointialuealoite 12.11.2025 - Neurokirjon lasten, nuorten ja perheiden tukipalvelujen kehittäminen sekä neurokirjon osaamisohjelma kouluille ja varhaiskasvatukseen Pohjois-Kajalan hyvinvointialue

Aloitteen tekijä esittää, että hyvinvointialueelle laaditaan neurokirjon tukiohjelma perheiden varhaisen tuen vahvistamiseksi. Ohjelma esitetään tehtäväksi yhteistyössä oppilashuollon, sosiaalitoimen, varhaiskasvatuksen sekä koulujen ja järjestöjen kanssa. Lisäksi esitetään, että ohjelma otetaan käyttöön kouluilla, varhaiskasvatuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Samoin aloitteessa esitetään koulutuksen tarjoamista neurokirjon piirteiden tunnistamiseen, tuen muotoihin, vuorovaikutukseen ja arjen joustaviin ratkaisuihin. Lisäksi tulisi lisätä matalan kynnyksen perheohjausta ja vartaistuen mahdollisuuksia. Edelleen tulisi luoda yhteistyömalli hyvinvointialueen ja koulujen välille. Samoin tulisi varmistaa, että ennaltaehkäisevä tuki ei perustu vain lääkitykseen vaan sisältää kokonaisvaltaista tukea arkeen, vuorovaikutukseen ja hyvinvointiin. Aloitteessa katsotaan, että tukiohjelma toimisi lastensuojelun asiakkuuksiin ohjautumisen ennaltaehkäisevänä työnä. Mallin mukainen työskentely olisi aloitteen mukaan myös sekä taloudellisempaa mutta myös inhimillisempää kuin korjaava työ.

Pohjois-Karjan hyvinvointialueella on käynnissä Kelan Kirjo-Projekti, jossa kehitetään neurokirjon lasten ja nuorten palvelujen sujuvuutta yhteistyössä hyvinvointialueiden ja kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Pohjois-Karjalassa tavoitteena on:

- Yhteisen käytännön työn rakenteen luominen monialaiseen kuntoutustyöhön
- KELA:n kuntoutuksiin ohjautumisen polun selkiyttäminen
- Jalkautuvan ja konsultatiivisen tuen kehittäminen
- Neuropsykiatrisen valmennuksen aseman selkiyttäminen.

Kohderyhmän pääpaino alueemme projektissa on kouluikäisissä lapsissa ja nuorissa. Hyvinvointialueen kumppanuuskunnat KIRJO-projektissa ovat Joensuu, Liperi ja Outokumpu.

Kirjo projektissa kehitettävä malli on tarkoitus hankkeen jälkeen laajentaa koko maakuntaa kattavaksi toimintamalliksi.

Projektissa tavoitteena on parantaa tuen, hoidon ja kuntoutuksen piiriin pääsyä hyvinvointialueella, selkiyttää Kelan kuntoutuksiin ohjautumisen polkua ja Kelan kuntoutusten kohderyhmää sekä muodostaa sidosryhmien kanssa yhteistä ymmärrystä neurokirjon lasten ja nuorten palveluista. Projektin sisältö keskittyy moniammatillisen työn ja palvelupolkujen kehittämiseen.

Pohjois- Karjalassa lasten, nuorten ja perheiden palvelujärjestelmää on lähdetty systeemisesti uudistamaan eri organisaatioiden yhteisenä työnä. Käytännössä systeemitason muutosta tehdään usealla eri tasolla samanaikaisesti. Yksittäisen

lapsen, nuoren tai perheen asiassa se tarkoittaa yhdessä sovittua tapaa toimia verkostona perheen kanssa silloin, kun perhe tai joku perheenjäsenistä tarvitsee useamman kuin yhden tahon tukea, apua tai hoitoa samanaikaisesti. Yhteistyön tavoitteena on elämäntilanteen muutosten havaitseminen varhain ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen ja vahvistaminen lapsen arjessa. Kun tavoitteena on toimia lapsi- ja perhelähtöisesti, tulisi luoda perheen tarpeista lähtevä tarvittavista ammattilaisista muodostuva verkosto perheen tueksi. Verkosto muodostuu aluksi perheen lähellä toimivista aikuisista; perheen tukiverkostosta, varhaiskasvatuksen, koulun ja opiskeluhuollon toimijoista. Kun lapsen, nuoren tai perheen tilanteessa on tarvetta vahvemmalle tuelle, kuntoutukselle tai hoidolle varmistetaan vahvemman tuen liittyminen tähän aloitettuun työhön yhdessä sovitulla tavalla. Toimintamalli jota kehitetään sopii käytettäväksi erinomaisesti neurokirjon lasten ja nuorten tuen tarpeissa.

Lanupeissa yhden kontaktin periaatteen mukainen toiminta aloittaa pilotoinnin tammikuussa 2026 ja pilotissa yhtenä tavoitteena on vahvistaa lasten ja perheiden perustason toimijoiden valmiuksia arjessa toimimiseen ennen sosiaali- ja terveyspalveluja ja näiden palvelujen rinnalla. Lanupe projekti on monialaista toimintaa, jossa osallisena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon lasten, nuorten ja perheiden palvelut. Tällöin neurokirjon lasten ja perheiden tuki tulee huomioitua kokonaisvaltaisesti ja liittyä osaksi asiakkaan tuen tarpeen mukaista palvelukokonaisuutta.

Aloitteessa on nostettu esiin hyvin ajankohtainen ja tarpeellinen aihealue ja tähän hyvinvointialueella onkin jo reagoitu. Pohjois-Karjalassa on tehty lasten- ja nuorten ADHD hoito- ja palveluketju. Ketjuun on kuvattu Pohjois-Karjalan alueella asuvien lasten ja nuorten hoitopolku sekä ammattilaisille että asiakkaille. Hoitoon ohjautumista on kehitetty luomalla kuntoutuspalveluihin monialaiset kuntoutustyöryhmät sekä kouluikäisille että alle kouluikäisille lapsille. Tällä toiminnalla pyritään arvioimaan lapsen tilanne kokonaisvaltaisesti ja tarjoamaan riittävä tuki, hoito ja kuntoutus oikea-aikaisesti huomioiden lapsen kehitysympäristöt. Hyvinvointialueella on lisäksi koulutettu henkilöstöä useampana vuonna neuropsykiatrisenvalmennuksen koulutuksin sekä ryhdytty muihin toimenpiteisiin edellä kuvatusti.

Aloite tukee jo tunnistettua eri organisaatioiden ja palvelujen välistä tarvetta yhdessä sovittuun toimintamalliin neurokirjon lasten ja perheiden tuen varmistamiseksi. Aloite viedään tiedoksi sekä Lanupe-projektin työryhmään että hyvinvointialueen ja sivistysjohtajien kokoukseen.

Joensuussa 20.11.2025

Hannele Komu

vt. toimialuejohtaja, perhe- ja sosiaalipalvelut